സ്വാതിതിരുനാളും കലകളും

ഹേമലതാ ശ്രീകുമാർ

സ്വാതിതിരുനാളിൻെറ ഭരണകാലം തിരുവിതാംകൂറിൽ സംഗീതത്തിൻെറ 'സുവർണകാല' മായിരുന്നു. ഏതാ ് 175 കൊല്ലം മുൻപുള്ള കാര്യങ്ങളാണ് ഇവിടെ വിശദീകരിക്കുന്നത്. അന്നും കഥകളിയും കഥകളി സംഗീതവും തഴച്ചു വളർന്നിരുന്നു എന്നു കാണാം. കർണാടക സംഗീതത്തിനാകമാനം മുമ്പൊരിക്കലും കാണാത്ത ഒരുണർവ് ഉ ായ കാലമായിരുന്നു അത്. സംഗീതലോകത്തിലെ ത്രിമൂർത്തികൾ എന്നറിയപ്പെടുന്ന ത്യാഗരാജ സ്വാമികൾ, ശ്രീ മുത്തുസ്വാമി ദീക്ഷിതർ, ശ്രീ ശ്യാമ ശാസ്ത്രികൾ, എന്നിവർ അമൂല്യ സംഭാവനകൾ നൽകിയ കാലം. അക്കാലത്താണ് സ്വാതിതിരുനാൾ മലയാളനാടിന് തനതായ ഒരു സംഗീത ശൈലി നൽകി വിന്ധ്യാപർവ്വത നിരകൾക്കപ്പുറം കേരള സംഗീതത്തെ കൊ ുചെന്നെത്തിച്ചത്. അങ്ങനെ സംഗീത ഭൂപടത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തിന് ഒരു സ്ഥാനം ലഭിച്ചു.

അദ്ദേഹം സാഹിത്യത്തിനും സംഗീതത്തിനും നൽകിയ സംഭാവനകൾ നോക്കാം. സ്വാതിതിരുനാൾ കൃതികൾ നോക്കുമ്പോൾ ആദ്യമായി മുന്നിൽ വരുന്നത് വർണങ്ങളാണ്. ദക്ഷിണേന്ത്യൻ സംഗീതത്തിൽ വർണങ്ങൾക്ക് വലിയ സ്ഥാനമാണ് ഉള്ളത്. ഒരു രാഗത്തിൻെറ സകല വശങ്ങളും ഭംഗിയോടെ അവതരിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നത് വർണത്തിലൂടെയാണ്. അതായത് ഒരു രാഗത്തിൻെറ പൂർണ രൂപം ഒരു വർണത്തിൽ ദർശിക്കാൻ കഴിയും. 20-ൽ പരം വർണങ്ങളാണ് സ്വാതിതിരുനാൾ രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നത്.

വർണങ്ങളിൽ 17 എണ്ണം സംസ്കൃതത്തിലും ഒന്ന് തെലുങ്കിലും ഒന്ന് മണിപ്രവാള മലയാളത്തിലുമാണ്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ മലയാള വർണം 'ഇന്ദുമുഖി' എന്നതാണ്. ഒരു സംഗീതക്കച്ചേരി തുടങ്ങുന്നതു തന്നെ വർണാലാപനത്തോടെയാണല്ലോ. 'ശങ്കരാഭരണ' രാഗത്തിൽ അട താളത്തിലുള്ള 'ചലമേല' വർണമാണ് വളരെയധികം പ്രചാരം നേടിയിട്ടുള്ളത്. മററ് പ്രസിദ്ധ വർണങ്ങളിൽ ചിലത് വിരിബോണി (ഭൈരവി), വനജാക്ഷി (കല്യാണി), കനകാംഗി (തോടി), സരസിജനാഭ (കാംബോജി) എന്നിവയാണ്. സ്വാതിതിരുനാളിൻെറ പദ വർണങ്ങളെക്കുറിച്ച് പിന്നാലെ വിവരിക്കാം.

ഈശ്വര സ്തോത്രപരങ്ങളായ ഗാനങ്ങളാണ് കർണാടക സംഗീതത്തിലെ 'കീർത്തനം' എന്ന വിഭാഗത്തിൽ പെടുന്നത്. സ്വാതിതിരുനാളിൻെറ 188 കീർത്തനങ്ങളാണ് ഇപ്പോൾ പ്രചാരത്തിലുള്ളത്. അതിൽ 150 എണ്ണം സംസ്കൃതത്തിലും 37 എണ്ണം ഹിന്ദുസ്ഥാനിയിലും ഒരെണ്ണം കന്നഡയിലുമാണ്. ഭൂരിഭാഗം കീർത്തനങ്ങളും കുലദൈവമായ ശ്രീപത്മനാഭ സ്വാമിയെ പ്രകീർത്തിച്ചുകൊ ുള്ളതാണ്. ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ശ്രീരാമൻ, ഭഗവതി, സുബ്രഹ്മണ്യൻ എന്നീ ദൈവങ്ങളെപ്പററിയും കീർത്തനങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടു ്.

സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ കീർത്തനങ്ങളെ നവരാത്രി കീർത്തനങ്ങൾ, രാഗമാലികാ കീർത്തനങ്ങൾ, ഘനരാഗ കീർത്തനങ്ങൾ, മധ്യമകാല കീർത്തനങ്ങൾ എന്നീ നാലിനങ്ങളായാണ് സംഗീതജ്ഞന്മാർ തരംതിരിച്ചിരിക്കുന്നത്.

നവരാത്രി ഉത്സവത്തോടനുബന്ധിച്ച് തിരുവനന്തപുരം നവരാത്രിമണ്ഡപത്തിൽ ഒൻപത് ദിവസത്തെ ഉത്സവത്തിൽ ഓരോ ദിവസവും പ്രധാനമായി ആലപിക്കുന്ന ഗാനങ്ങളാണ് നവരാത്രി കീർത്തനങ്ങൾ എന്നറിയപ്പെടുന്നവ. ഒന്നാം ദിവസം ദേവീ ജഗ ജനനീ (ശങ്കരാഭരണ രാഗം, ആദി, താളം), ര ാം ദിവസം പാഹിമാം ശ്രീ വാഗേശ്വരീ (കല്യാണി രാഗം, ആദി താളം), മൂന്നാം ദിവസം ദേവീ പാവനേ (സാവേരി രാഗം, ആദി താളം), നാലാം ദിവസം ഭാരതീമാ മ വാ (തോടി രാഗം, ആദി

താളം), അഞ്ചാം ദിവസം ജനനീ മാ മ വാ (ഭൈരവി രാഗം, തൃപുട താളം), ആറാം ദിവസം സരോരുഹാസന ജായേ (പന്തുവരാളി രാഗം, ആദി താളം), ഏഴാം ദിവസം ജനനീ പാഹി (ശുദ്ധ സാവേരി രാഗം, തൃപുടതാളം), എട്ടാം ദിവസം പാഹി ജനനീ (നാട്ടക്കുറിഞ്ഞി രാഗം, തൃപുടതാളം), ഒൻപതാം ദിവസം പാഹി പർവത നന്ദിനി (ആരഭി രാഗം, ആദി താളം) ഈ ക്രമത്തിലാണ് ആലപിക്കുന്നത്.

സംസ്കൃതത്തിലാണീ രചനകളെല്ലാം. ഇവയിൽ 'പാഹി പർവത നന്ദിനി' എന്ന ആരഭി രാഗത്തിലുള്ളതും ജനനീ മാ മ വാ എന്ന ഭൈരവി രാഗത്തിലുള്ളതുമായ കീർത്തനങ്ങൾക്ക് വലിയ പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചിട്ടു ്. നവരാത്രി മണ്ഡപത്തിൽ പാടുന്നതിനായി രചിച്ചതാണോ ഈ കീർത്തനങ്ങൾ, അതോ മററ് ഗാനകൃതികളിൽ നിന്നെടുത്ത നവരാത്രി കീർത്തനങ്ങളാക്കിയതാണോ എന്നതിന് ഇപ്പോഴും വിശദീകരണമില്ല.

പല ഈണത്തിൽ കോർത്തിണക്കിയ കീർത്തനങ്ങളാണ് രാഗമാലികാ കീർത്തനങ്ങളായി പ്രസിദ്ധി നേടിയിട്ടുള്ളത്. 'കമല ജാസ്യ ഹൃത' എന്നതും 'പന്നഗേന്ദ്രശയന' എന്ന പദവുമാണ് പ്രസിദ്ധങ്ങ ളായിട്ടുള്ളത്. കമല ജാസ്യഹൃത എന്ന കീർത്തനം ദശാവതാര രാഗമാലികാ കീർത്തനമായാ ണറിയപ്പെടുന്നത്. മഹാവിഷ്ണുവിൻെറ ദശാവതാരങ്ങളെ പ്രകീർത്തിച്ചുകൊ ് മോഹനം, ബിലഹരി, ധന്യാസി, സാരംഗ, മധ്യമാവതി, അഠാണ, നാട്ടക്കുറിഞ്ഞി, ഡർബാർ, ആനന്ദഭൈരവി, സൗരാഷ്ട്രം എന്നീ പത്ത് രാഗങ്ങളിലായാണ് രചിച്ചിട്ടുള്ളത്. 'പന്നഗേന്ദ്ര ശയന' എന്ന രാഗമാലികാ പദവും വളരെ പ്രചാരത്തിലുള്ളതാണ്. ഈ പദത്തിൽ നായിക രാത്രിയുടെ എട്ട് യാമങ്ങളിലൂടെ തൻെറ മനോഭാവം നായകനായ ശ്രീപത്മനാഭനോട് പറയുന്നതായാണ് ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ശങ്കരാഭരണ രാഗത്തിൽ ആരംഭിച്ച് കാംബോജി, നീലാംബരി, ഭൈരവി, തോടി, സുരഭി, നാദനാമക്രിയ എന്നീ രാഗങ്ങളിലാണ് ഓരോ ഭാവങ്ങളും ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഭൂപാള രാഗത്തിലാണിതവസാനിക്കുന്നത്. ശങ്കരാഭരണ രാഗം സാധാരണ സന്ധ്യക്ക് പാടുന്ന രാഗമാണ്. അതുപോലെ ഭൂപാള രാഗം പുലർച്ചയ്ക്ക് പാടുന്നതുമാണ്. ഭാവങ്ങളെ ഏററവും യോജിക്കുന്ന രാഗങ്ങൾ കൊ ് അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഈ രാഗമാലിക ദക്ഷിണേന്ത്യൻ ശാസ്ത്രീയ സംഗീതത്തിൽ ഒരു ഉന്നത സ്ഥാനമാണ് നേടിയിട്ടുള്ളത്.

സ്വാതിതിരുനാളിൻെറ ഘനരാഗ കീർത്തനങ്ങൾ നമുക്ക് നോക്കാം. ഈ വിഭാഗത്തിൽ എട്ടുകീർത്തനങ്ങളാണുള്ളത്. ഈ ഘനരാഗകീർത്തനങ്ങൾ എല്ലാം തന്നെ മഹാവിഷ്ണുവിനേയും ശ്രീകൃഷ്ണനേയും കീർത്തിച്ചുകൊ ുള്ളതാണ്. നാട്ടരാഗത്തിലുള്ള പാഹി ശൗരേ – ഗൗളരാഗത്തിൽ കാമജനക, വരാളി രാഗത്തിൽ മാമവ പത്മനാഭ, ആരഭിരാഗത്തിൽ ശ്രീരാമവിഭോ, ശ്രീരാഗത്തിൽ രേനാമ ധൃത, കേദാരരാഗത്തിൽ സരസീരുഷനാഭ, രീതിഗൗളരാഗത്തിൽ പരിപാലയമാം, സാരംഗനാട്ടരാഗത്തിൽ താപശമന എന്നിവയാണ് 8 ഘനരാഗകീർത്തനങ്ങൾ. രാഗമാലിക കീർത്തനങ്ങളുടെ രചയിതാവ് എന്ന നിലയ്ക്ക് ശ്രീസ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവ് അദ്വിതീയനാണ്.

സ്വാതി തിരുനാൾ കൃതികളിൽ ഏററവും അധികം പ്രശംസിയ്ക്കപ്പെടുന്നതും പ്രസിദ്ധിയുള്ളതും പദങ്ങളാണ്. ഈ ഗാനവിഭാഗത്തിൽ അദ്ദേഹം ഏറെ സംഭാവനകൾ നൽകിയിട്ടു ്. സംസ്കൃതത്തിൽ 11 ഉം തെലുങ്കിൽ 5ഉം മലയാളത്തിൽ 50 എണ്ണം ഉൾപ്പെട്ട 66 പദങ്ങളാണ് പ്രചാരത്തിലുള്ളത്. 33 വിഭിന്ന രാഗങ്ങളിലാണീ പദങ്ങളുടെ രചന നടത്തിയിട്ടുള്ളത്.

ദക്ഷിണേന്ത്യൻ ഗാനരചയിതാക്കളിൽ ഹിന്ദുസ്ഥാനി കൃതികൾ രചിച്ചിട്ടുള്ളത് ശ്രീസ്വാതി തിരുനാൾ തന്നെയാണ്. 38 ഗാനങ്ങൾ ഹിന്ദുസ്ഥാനി സംഗീതത്തിൽ പ്രചാരമുള്ള ധ്യപദ, ഖയാൽതപ്പ, ഭജൻ, തരാന എന്നീ വിഭാഗങ്ങളിലായാണ് അദ്ദേഹം രചന നടത്തിയിട്ടുള്ളത്. ഇതിൽ ചിലത് ഭക്തിഭാവത്തിൽ മൂർത്തികളുടെ ആരാധനയാണ്. 14 കൃതികൾ ഈ രീതിയിലുള്ളതാണ്. നായികാനായക ഭാവത്തിലുള്ള ഭക്തിയിലൂടെയുള്ള ആരാധനയാണ് മററു ചിലതിൽ കാണുന്നത്.

വളരെ വിലപ്പെട്ട ഒരു സംഗീത ഗ്രന്ഥമാണ് 'മുഹനാപ്രാസാന്നയ പ്രാസ വ്യവസ്ഥ' എന്ന ഗ്രന്ഥം. മുഹനാപ്രാസം, അന്ത്യപ്രാസം എന്നീ അലങ്കാരങ്ങളുടെ പ്രയോഗമാണ് അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ മുഖ്യവിഷയം. വളരെ ലളിതമായ മലയാള ഭാഷയാണീ ഗ്രന്ഥത്തിലുപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ഭക്തിമഞ്ജരി, സ്യാനന്ദൂര പുരവർണ്ണന പ്രബന്ധം, ശ്രീപത്മനാഭ ശതകം എന്നീ കൃതികൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ പാണ്ഡിത്യത്തിൻെറ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളായി ഇന്നും നിലകൊള്ളുന്നു.

ഭക്തിമഞ്ജരിയിൽ പത്തുദശകങ്ങലിലായി വിഷ്ണുഭക്തിയെക്കുറിച്ചാണ് വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഓരോ ദശകത്തിലും 100 ശ്ലോകങ്ങൾ വീതമാണുള്ളത്. ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിയെ പ്രകീർത്തിച്ചുകൊ ുള്ളതാണ് ഭക്തിമഞ്ജരി. ഈ കൃതി തിരുമനസ്സിൻെറ അവസാനകാലത്തുള്ളതാണെന്നാണ് അനുമാനിച്ചിരിയ്ക്കുന്നത്. ബ്രിട്ടീഷ് റസിഡ ിൻെറ രാജ്യകാര്യങ്ങളിലുള്ള ഇടപാടുകളിൽ മനംനൊന്ത തിരുമനസ്സ് തൻെറ പ്രിയംകരനായ അച്ഛൻെറ വേർപാടിൽ ദു:ഖിതനായി ഏകനായി ജീവിതം നയിച്ചിരുന്ന സമയത്ത് രചിച്ചതാകാനാണ് ഇടയുള്ളത്.

തിരുമനസ്സിൻെറ കൃതിയായ 'സ്യാനന്ദൂരപുര വർണ്ണ പ്രബന്ധം' ഒരു ചമ്പൂ പ്രബന്ധമാണ്. ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൻെറ ഇതിഹാസവും അവിടുത്തെ ഉത്സവങ്ങളുമാണ് പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളത്.

പത്മനാഭ ശതകം പത്തു ദശകങ്ങളിലായി പത്മനാഭനെ കീർത്തിച്ചുകൊ ഴുതിയിരിക്കുന്നതാണ്. 'അത്യാപദേശ ശതകശ്ലോകാവതാരണീക' എന്ന സംസ്കൃത കൃതിയും തിരുമേനി രചിച്ചിട്ടു ്. ദക്ഷിണേന്ത്യൻ കവിയായ നീലകണ്ഠ ദീക്ഷിതരുടെ അത്യാപദേശ ശതകത്തിൻെറ 100 ശ്ലോകങ്ങൾക്കുവീതം ഗദ്യത്തിലെഴുതിയ ആമുഖങ്ങളാണിവ. ഉത്സവ പ്രബന്ധമാണ് സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ അടുത്ത പ്രസിദ്ധ കൃതി.

ഹരികഥാ കാലക്ഷേപം തിരുവിതാംകൂറിൽ ആദ്യമായി അവതരിപ്പിച്ചത് സ്വാതി തിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായിരുന്ന മേരുസ്വാമിയാണ്. ഈ കഥാപ്രസ്ഥാനത്തിന് വളരെയധികം പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചിരുന്നത് മഹാരാഷ്ട്രയിലായിരുന്നു. ഹരികഥാ കാലക്ഷേപത്തിനുവേ ി രചിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് 'കുചേലോപാഖ്യാനവും അജാമിളോപാഖ്യാനവും.' അജാമിളോപാഖ്യാനത്തിൽ 9 ഗാനങ്ങളും 23 ശ്ലോകങ്ങളും ഉ ്.

കവിയും സംഗീതജ്ഞനുമായിരുന്ന ശ്രീസ്വാതി തിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ രാജസദസ്സ് സംഗീത ശാസ്ത്രവിശാരദന്മാരുടെ സദസ്സായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞാൽ തെററില്ല. 1007-ൽ തഞ്ചാവൂർ രാജാവായിരുന്ന ശരഭോജിരാജാവിൻെറ മരണത്തിനുശേഷം അവിടുത്തെ കലോപാസകർ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ രാജസദസ്സിൽ അഭയം പ്രാപിച്ചു. സംഗീതം, സാഹിത്യം, ജ്യോതിഷം, അടിതട മുതലായവയിൽ പാടവം സിദ്ധിച്ചിരുന്ന അനവധി വിദ്വാന്മാർ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ സദസ്സലങ്കരിച്ചിരുന്നു.

തിരുമേനിയുടെ സംഗീതസദസ്സിലെ കലാകാരന്മാരെക്കുറിച്ചെഴുതുമ്പോൾ ഹിന്ദുസ്ഥാനി സംഗീതത്തിലും കർണ്ണാടക സംഗീതത്തിലും ഒരുപോലെ പ്രാഗൽഭ്യം ഉ ായിരുന്ന മേരുസ്വാമിയുടെ നാമധേയം പ്രധാനമാണ്. മഹാരാജാവ് തിരുമനസ്സ് കല്പിച്ച് നൽകിയ കോകിലകണ്ഠൻ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന മേരുസ്വാമി തഞ്ചാവൂർ മഹാരാജാവിൻെറ ആസ്ഥാന വിദ്വാനായിരുന്നു. സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ ദിവാനായിരുന്ന സുബ്ബറാവുവിൻെറ ശ്രമഫലമായി 1833 എ.ഡി.യിൽ തിരുവിതാംകൂർ സന്ദർശിച്ചു. മഹാരാജാവിൻെറ സംഗീതത്തോടുള്ള അഭിനിവേശം ക ു തൃപ്തനായ മേരുസ്വാമി 1836-ൽ ആസ്ഥാന വിദ്വാനായി. ശ്രീപത്മനാഭ സ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൻെറ പടിഞ്ഞാറേ നടയിലുള്ള മേരുസ്വാമിമഠം അദ്ദേഹത്തിനായി ശ്രീസ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവ് പണികഴിപ്പിച്ചതാണ്.

തഞ്ചാവൂർ സഹോദരങ്ങളായ വടിവേലു, പൊന്നയ്യ, ചിന്നയ്യ, ശിവാനന്ദം എന്നീ നട്ടുവജാതിക്കാരും സദസ്സിൽ തിളങ്ങി. മുത്തുസ്വാമി ദീക്ഷിതരുടെ ശിഷ്യന്മാരായിരുന്നു ഇവർ നാലു പേരും. ചിന്നയ്യയും ശിവാനന്ദവും ഭരതനാട്യത്തിൽ കീർത്തി നേടിയിട്ടുള്ളവരായിരുന്നു. 1835 AD യിൽ ഇവർ സ്വാതി തിരുനാളിൻെറ രാജസദസ്സിലെ വിദ്വാന്മാരായി. ഇവർക്കുവേ ി ആര്യശാലയിൽ ഒരു വീട് പണികഴിപ്പിച്ചതായി രേഖകളിൽ കാണുന്നു. വടിവേലുവിന് 100 രൂപ മാസ ശമ്പളമായി കൊടുത്തിരുന്നു. അന്നുവരെ വിദേശീയ സംഗീതോപകരണമായിരുന്ന വയലിൻ ആദ്യമായി കേരളത്തിൽ എത്തിച്ച ബഹുമതി വടിവേലുവിനാണ്.

പിൽക്കാലത്ത് മഹാരാജാവും വടിവേലുവും തമ്മിലു ായിരുന്ന അടുപ്പത്തിനും, സുഹൃദ്ബന്ധത്തിനും ഉടവു തട്ടിയതായും, വടിവേലു തൻെറ താമസം തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നും ഹരിപ്പാട്ടേക്ക് മാററിയതായും കാണുന്നു ്. എന്നാൽ വടിവേലു, തിരുമനസ്സിൻെറ മരണത്തിനു മുൻപായി തിരിച്ചെത്തിയതായും കാണുന്നു ്. വടിവേലുവിന് തിരുമനസ്സ് വിലപിടിപ്പുള്ള പല സമ്മാനങ്ങളും നൽകിയിട്ടു ്.

(മാതൃഭൂമി വാരാന്തപ്പതിപ്പ് 28 January, 1990.)